

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสไว้ตอนหนึ่งดังนี้(มิตรครู, 2520: 3)

“การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคลเพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศชาติก็ย่อมทำได้สะดวก รวดเร็ว ได้ผลที่แน่นอน และรวดเร็ว”

ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช จะเห็นว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า และ เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ก็คือ การศึกษา

คนพิการนับเป็นหนึ่งในทรัพยากรบุคคลของสังคมที่หากได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้อง มีความรู้ ความสามารถ และ สักยภาพที่จะประกอบอาชีพที่พึงตนเอง ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข และช่วยสังคมได้(สื่อพลัง, 2547: 12) แม้ว่า การขยายตัวของเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะทวีความรุนแรงขึ้น แต่การที่จะแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้สำเร็จนั้นไม่ใช่จะเป็นไปไม่ได้ ถ้าเพียงแต่เด็กเหล่านั้นจะมีโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งโอกาสทางการศึกษา หากเด็กเหล่านี้ได้รับการศึกษาที่เหมาะสมและทันเวลา พวกเขาส่วนใหญ่จะสามารถพึ่งตนเอง ช่วยเหลือตนเองไม่ให้เป็นภาระกับผู้อื่นหรือสังคม

ปัจจุบันประเทศไทยได้กำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 2 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษา

ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น” จะเห็นได้ว่าบุคคลที่กล่าวถึงใน หมวด 2 มาตรา 10 นี้ถือได้ว่าเป็นทรัพยากรในสังคมอีกกลุ่มหนึ่งและการศึกษาก็เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาประเทศ

การที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมประชุมเจ้าหน้าที่ระดับสูงของประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกซึ่งเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติเมื่อ เดือนตุลาคม พุทธศักราช 2545 ที่ประชุมได้ขยายทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิกออกไปอีกหนึ่งทศวรรษ คือ ระหว่างพุทธศักราช 2546 – 2555 โดยมีหลักการสำคัญของกรอบแนวทางพัฒนาการศึกษา โดยคำนึงถึงหลักมนุษยชน หรือ 4-A ที่รัฐบาลควรวีคหลักเป็นแนวทางการดำเนินงานมีดังนี้

1. การจัดการศึกษาแบบให้เปล่า (Availability) ต้องจัดการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาแบบให้เปล่าแก่เด็กและเยาวชนในทุกช่วงอายุ (อย่างน้อยก่อนวัยทำงาน) นอกจากนี้ยังต้องให้อิสระแก่พ่อแม่ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน
2. การศึกษาที่ทุกคนเข้าถึงได้ (Accessibility) ต้องจัดการแบ่งแยก และการเลือกปฏิบัติ อันเนื่องมาจากเชื้อชาติ สีผิว ภาษา ศาสนา อายุ ความด้อยโอกาส ความมากโอกาส ความพิการ เป็นต้น รวมถึงการสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ และเชื้อชาติ โดยการประกันการเข้าถึงสิทธิในทุก ๆ ด้าน
3. การศึกษาที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ (Acceptability) ต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษา รวมถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยนำมาตรฐานสิทธิมนุษยชนไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งวัดมาตรฐานการศึกษาด้วยมิติสิทธิมนุษยชน
4. การศึกษาที่สามารถปรับให้เหมาะกับผู้เรียน (Adaptability) ต้องจัดการศึกษาที่หลากหลายตามความถนัดและความสนใจของเด็กและเยาวชน มีการปรับการจัดการศึกษาให้

สอดคล้องกับสภาพความพิการของเด็กและเยาวชน รวมถึงการให้ความรู้ด้านสิทธิผ่านระบบการศึกษา (Tomasevski, 2004)

ประเทศไทยได้ขานรับหลักการดังกล่าวและสนับสนุนอย่างจริงจังเพื่อพัฒนาการศึกษาโดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้ การศึกษาเพื่อปวงชน เกิดขึ้นและเป็นจริง โดยกระทรวงศึกษาธิการได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษาจากเดิมที่จัดให้เด็กและเยาวชนที่มีความต้องการพิเศษเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ มาเป็นนโยบายให้เรียนร่วมกับเด็กและเยาวชนทั่วไปโดยยึดหลักการศึกษาเพื่อปวงชนตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ประกอบกับมาตรา 30 วรรค 3 บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพร่างกาย หรือ สุขภาพ สถานะของบุคคล...จะกระทำมิได้” ซึ่งหมายความว่าประชาชนไทยทุกคนย่อมมีสิทธิทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างน้อย อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันไม่ว่าจะมีสภาพหรือสุขภาพอย่างไร ทั้งนี้รัฐต้องจัดตั้งอำนวยความสะดวกและความช่วยเหลือให้ตามมาตรา 55 ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ ตามกฎหมายที่บัญญัติ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548 : 2)

ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายให้ปีการศึกษา 2542 เป็นปีแห่งการศึกษาเพื่อคนพิการ โดยการประกาศนโยบายว่า “ผู้พิการทุกคนที่อยากเรียน ต้องได้เรียน” รวมทั้งได้มีการจัดระบบโครงสร้างการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการเพื่อที่จะเร่งรัดขยายโอกาสการศึกษาให้กับผู้พิการหรือผู้ที่มีความบกพร่องอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ(สำนักคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2545:1) อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการการศึกษาพิเศษ ให้มาเรียนร่วมกับบุคคลปกตินั้น ถือเป็นเรื่องใหม่สำหรับผู้บริหาร ครู อาจารย์ในโรงเรียน และเนื่องจากตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 2 มาตรา 10 ที่ว่าด้วยเรื่องสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ให้ทุกคนมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ทำให้ทุกโรงเรียนต้องทำการจัดการศึกษาแบบการเรียนร่วม โดยการจัดการเรียนร่วมจะสำเร็จได้นั้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งทางผู้ปกครอง โรงเรียน และรัฐบาล

การจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนครอบคลุมทั้งการบริการและการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม การบริหารหลักสูตรปกติที่ต้องปรับให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การบริหารงบประมาณ การปรับและการสร้างอาคารสถานที่ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการเรียนร่วม การประสานงานชุมชน และนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการบริการเสริมแก่เด็ก รวมถึงความต้องการของผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนที่จะจัดการเรียนร่วม (ศรีนทร วิทยะศิรินันท์, 2535: 348-349) นอกจากนี้โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินการบริหารจัดการเรียนร่วมให้ครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้าน ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework : S- Student (นักเรียน) E - Environment(สภาพแวดล้อม) A - Activities (กิจกรรมการเรียนการสอน) และ T - Tools(เครื่องมือ)) (เบญญา ชลธารันนท์, 2546) โดยอาศัยการทำงานแบบร่วมมือกันอย่างแท้จริง พร้อมกรอบแนวคิดที่ว่าเด็กทุกคนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดในชั้นเรียนปกติที่มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพและรูปแบบการสอนที่มีความยืดหยุ่นมีบริการสนับสนุน สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นทางด้านการศึกษาตลอดจนบุคลากรที่จำเป็น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมแห่งชาติมีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับเยาวชนไทยทุกคน ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 และดำเนินโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการประถมศึกษาสำหรับเด็กพิการร่วมกับเด็กปกติ ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ได้ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนร่วม (กรมสามัญศึกษา, 2540: 4) ไว้ดังนี้

1. ขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อให้ทุกคนมีสิทธิได้รับบริการทางการศึกษาจากรัฐอย่างเต็มความสามารถของตนเอง

2. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีโรงเรียนในสังกัดจำนวนมาก และครอบคลุมพื้นที่ทุกตำบล จึงเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กพิการซึ่งไม่สามารถเข้าโรงเรียนแบบประจำได้ให้ได้รับการศึกษาโดยเข้าโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน เพื่อเด็กพิการจะได้รับการพัฒนาทุก ๆ ด้าน พร้อมกับเด็กปกติ ฝึกช่วยเหลือตนเอง และการอยู่ร่วมกันในสังคมปกติตั้งแต่เยาว์วัย ซึ่งเด็กพิการจะได้รับการเลี้ยงดูและความอบอุ่นจากบิดามารดาตลอดเวลา สามารถปรับตัวเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขไม่เป็นภาระแก่สังคม

3. เด็กพิการที่มีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน หรือที่ไม่ต้องเดินทางไปโรงเรียนพิเศษที่อยู่ห่างไกลมากจนเป็นภาระของผู้ปกครองที่จะต้องรับส่ง ทั้งเป็นการประหยัดพลังงาน และเวลาของเด็กที่จะต้องใช้ในการเดินทาง โดยนำเวลานั้น ๆ มาใช้ฝึกหัด หรือฟื้นฟูสมรรถภาพเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถที่จะต้องดำรงชีวิตอย่างปกติให้ดีที่สุดได้

4. การจัดเด็กที่มีความบกพร่องให้เข้าชั้นเรียนธรรมดาจะมีผลในการปรับปรุงการสอนเพื่อเด็กทุกคน
5. เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ที่ไม่ต้องเสียเงินส่งบุตรพิการไปอยู่โรงเรียนประจำ
6. เป็นการลดภาระของรัฐบาล เพราะการจัดตั้งโรงเรียนพิเศษเฉพาะนั้นต้องใช้งบประมาณมาก

เนื่องจากเหตุผลดังกล่าวทำให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยให้ทุกโรงเรียนเปิดรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติทั่วประเทศ และรัฐบาลยังมีเป้าหมายในการขยาย และปรับปรุงระบบการเรียนร่วมช่วงปี พ.ศ. 2542 - 2545 ในระดับก่อนประถมศึกษาให้มีโรงเรียนจัดการเรียนร่วมในทุกอำเภอ และในระดับประถมศึกษาให้มีมากกว่า 1 โรงเรียนต่ออำเภอ (กรมสามัญ, ม.ป.ป.:7 อ้างถึงใน รัชฎกฤตา ไพศาลสมบัติ, 2543: 6-7) เพื่อเป็นการประกันประสิทธิภาพ การประเมินคุณภาพ และโอกาสทางการศึกษา ตลอดจนการประกันคุณภาพของการบริหารการศึกษานั้น จำเป็นต้องจัดการศึกษาในรูปแบบของ “การจัดการเรียนร่วม” ให้เด็กและเยาวชนพิการสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำโครงการโรงเรียนแกนนำการเรียนร่วมตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบ วิธีการและการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมในโรงเรียนที่มีเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กทั่วไปในปี 2547 ได้นำร่องในโรงเรียนจำนวน 390 โรงเรียน กระจายครอบคลุมทุกจังหวัด และขยายผลโรงเรียนเป็น 2,000 โรงเรียน ในปี 2548 ครอบคลุมทั่วทุกอำเภอทั่วประเทศ เพื่อรองรับเด็กพิการทุกคนที่อยากเรียนได้เข้าเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545

จากการนิเทศและติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ยังไม่สามารถขจัดปัญหาอุปสรรคบางประการในโรงเรียนทั่วไปที่เด็กกลุ่มที่มีความบกพร่องเข้าไปเรียนร่วมได้ ทั้งด้านเจตคติของผู้เกี่ยวข้อง กระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุผลโดยมีความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารมีผลต่อการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียนและในโรงเรียน (เบญจจา ชลธารันนท์, 2545) และจากการติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับคนที่มีความต้องการพิเศษ ได้กล่าวถึง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษแบบโครงการเรียนร่วม ซึ่งสรุปได้ว่า

งานวิจัยส่วนใหญ่เน้นที่การพัฒนาเทคนิคการสอน มีการศึกษาเพื่อช่วยแก้ปัญหาทางด้านจิตวิทยา แก่เด็กพิการ ส่วนการวิจัยในลักษณะที่ศึกษาสภาพการดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบ การศึกษาพิเศษการจัดการเรียนร่วม เพื่อทำความเข้าใจกับกระบวนการจัดการเรียนร่วมในภาพรวม นั้นยังมีไม่มากนัก ทำให้การกำหนดนโยบายทางด้านการจัดการศึกษาพิเศษ ยังขาดองค์ความรู้ พื้นฐานที่เป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาพิเศษ โครงการการเรียนร่วมให้เหมาะสมและมี ประสิทธิภาพ(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี, 2545: 20 – 22) อีกทั้งรัฐบาลยังมีเป้าหมายในการขยาย และปรับปรุงระบบให้มีการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความ ต้องการพิเศษมีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติในทุกระดับ(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน, 2546: 52) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลสถิติของจำนวนนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในปีการศึกษา 2547 มีจำนวนรวมเท่ากับ 8,655 คน และในปีการศึกษา 2547 – 2548 มีจำนวน 33,330 คน ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีจำนวน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งการจัดการศึกษาแบบปกติไม่สามารถที่จะพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้อย่างเพียงพอ จึงทำให้ต้องมีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของการจัดการเรียนร่วม ผู้วิจัย เห็นว่าควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม เพื่อเป็นแนวทางให้กับโรงเรียนที่จะเปิดสอนต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับการคัดเลือก นำเสนอผลงานทางวิชาการในเขตภาคกลางโดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาตามกรอบการบริหาร จัดการโดยโครงสร้างซีท(SEAT Framework) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลางซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานของการบริหารงาน โรงเรียน สำหรับโรงเรียนอื่นที่จะต้องมีการจัดการเรียนร่วม ในการดำเนินการได้อย่างเหมาะสม และหาแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งการปรับปรุงและพัฒนา การบริหารงานโรงเรียน ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับการเสนอผลงานทางวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขต ภาคกลาง จำนวน 28 โรงเรียน

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาการวิจัยโดยใช้กรอบการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548: 32) ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักโดยครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้านดังต่อไปนี้ คือ

1. S – Students (นักเรียน)
2. E – Environment (สภาพแวดล้อม)
3. A – Activities (กิจกรรมการเรียนการสอน)
4. T – Tools (เครื่องมือ)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง และเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการเป็นแนวทางการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงานการบริหารของผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนร่วม

2. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานอันจะเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมการด้านการบริหารโรงเรียนในด้าน นักเรียน สภาพแวดล้อม กิจกรรมการเรียนการสอน และเครื่องมือในการจัดการเรียนร่วมสำหรับโรงเรียนที่จะเปิดสอนแบบการเรียนร่วมต่อไป

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพ หมายถึง ลักษณะการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับการเสนอผลงานทางวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง

ปัญหา หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรค สิ่งที่ไม่พึงประสงค์ หรือ ข้อขัดข้องที่จะก่อให้เกิดในการบริหารงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับการเสนอผลงานทางวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง

การเรียนร่วม หมายถึง การนำนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเข้าไปเรียนในระบบการศึกษาปกติ มีการร่วมกิจกรรม และใช้เวลาว่างช่วงใดช่วงหนึ่งในแต่ละวัน ระหว่างนักเรียนที่มีความบกพร่องกับนักเรียนทั่วไป

การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) หมายถึง การนำรูปแบบการบริหารจัดการที่ยึดหลักโครงสร้างซีท(SEAT Framework) มาบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับการเสนอผลงานทางวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง ซึ่งมีโครงสร้างที่ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ดังนี้ S – Student E – Environment A – Activities และ T – Tools ในการกำหนดค่านิยมในครั้งนี้ยึดตามแนวกรอบค่านิยมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

S – Student(นักเรียน) หมายถึง นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และ นักเรียนทั่วไปในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับการเสนอผลงานทางวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง

E – Environment(สภาพแวดล้อม) หมายถึง สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก เช่น ผู้บริหาร ครูการศึกษาพิเศษ ครูทั่วไป พ่อแม่ ผู้ปกครอง แพทย์เฉพาะทาง นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับการเสนอผลงานทางวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง

A – Activities(กิจกรรมการเรียนการสอน) หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ที่จะช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนทั่วไปได้รับการพัฒนา ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม หมายรวมถึงการบริหาร การใช้ การปรับ

และการพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การตรวจสอบ การจัดทำ แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) และ แผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP) การดำเนินการสอน เทคนิค การสอน การวัดประเมินผล การรายงานความก้าวหน้า การประกันคุณภาพ การรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับการเสนอผลงานทางวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง

T - Tools(เครื่องมือ) หมายถึง สิ่งที่นำมาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเรียนร่วม เพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดการเรียนรู้และดำรงชีวิตอิสระ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ นโยบาย งบประมาณ สื่อ บริการ ตำรา สิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงเทคโนโลยีที่ช่วยให้ความสะดวกแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ครูการศึกษาพิเศษและ นักวิชาชีพอื่น และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับการเสนอผลงานทางวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ หรือ รองผู้อำนวยการ ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับคัดเลือกเสนอผลงานทางวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง

ครู หมายถึง ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษ ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับคัดเลือกนำเสนอผลงานทางวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง

ครูประจำชั้น หมายถึง ครูประจำชั้นเรียนร่วม หมายความว่า ครูซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นครูสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษและหรือปฏิบัติงานในชั้นเรียนให้กับเด็กปกติที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมโดยทำหน้าที่ครูประจำชั้น ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับคัดเลือกนำเสนอผลงานทางวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง

ครูการศึกษาพิเศษ หมายถึง ครูการศึกษาพิเศษกรณีเรียนร่วม หมายความว่า ครูซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นครูสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งเรียนร่วมในโรงเรียนสอนคนปกติ และได้ปฏิบัติหน้าที่ทำการสอนหรือปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับคัดเลือกนำเสนอผลงานทางวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง

ผู้ปกครอง หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วมที่ได้รับการเสนอผลงานทางวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง จำนวน 28 โรงเรียน

เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กกลุ่มที่มีความต้องการการศึกษาพิเศษโดยการจำแนกตามคณะกรรมการคัดแยกและจำแนกความพิการเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มี 9 ประการ ดังนี้

1. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น
2. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
3. บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
4. บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ
5. บุคคลที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
6. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
7. บุคคลที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์
8. บุคคลออทิสติก
9. บุคคลพิการซ้อน

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education program : IEP) หมายถึง แผนการให้บริการทางการศึกษาพิเศษรายปีที่จัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นเฉพาะบุคคล โดยพ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำ ซึ่งจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับระดับความสามารถของนักเรียนในปัจจุบัน ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้เป็นเฉพาะบุคคล

แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP) หมายถึง แผนการสอนที่จัดขึ้นเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้บรรลุ จุดประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งประกอบด้วย ชื่อผู้เรียน เนื้อหา/ทักษะ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม วิธีสอน/สื่อ สิ่งเสริมแรงที่ใช้ และการประเมินผล

โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม หมายถึง โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับการเสนอผลงานทางวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง จำนวน 28 โรงเรียน

บริการ หมายถึง บริการต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับการเสนอผลงานทางวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง จำนวน 28 โรงเรียน เช่น บริการฝึกอบรม บริการเตรียมความพร้อมทางการเรียนรู้ บริการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีวิจัยเป็นประเภท การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เน้นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับการคัดเลือกนำเสนอผลงานทางวิชาการ เขตภาคกลาง จำนวน 28 โรงเรียน โดยแบ่งออกเป็น

ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน	28 คน
ครู	จำนวน	312 คน
ผู้ปกครอง	จำนวน	54 คน
รวมประชากรที่จะศึกษาทั้งสิ้น		394 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ชุด คือ

1. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร โรงเรียน และ สำหรับครู
2. แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง แบ่งออกเป็น

เครื่องมือชุดที่ 1 คือ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน และ สำหรับครู มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ และข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Checklist) และปลายเปิด(Open-ended) จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Checklist) และปลายเปิด(Open-ended) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารโรงเรียนแก่นำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับการคัดเลือกนำเสนอผลงานทางวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง ในลักษณะการบริหารโดยใช้โครงสร้าง ซีท (SEAT Frame) ได้แก่ S-Student (นักเรียน) E- Environment (สภาพแวดล้อม) A - Activities (กิจกรรมการเรียนการสอน) และ T - Tools(เครื่องมือ) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Checklist) และปลายเปิด (Open-ended)

ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารโรงเรียนแก่นำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับการคัดเลือกนำเสนอผลงานทางวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง ในลักษณะการบริหารโดยใช้โครงสร้าง ซีท (SEAT Frame) ได้แก่ S- Student (นักเรียน) E – Environment(สภาพแวดล้อม) A – Activities (กิจกรรมการเรียนการสอน) และ T – Tools(เครื่องมือ) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Checklist) และปลายเปิด (Open-ended)

แบบสอบถามสำหรับครู 1 ชุด แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ และข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Checklist) และปลายเปิด(Open-ended) จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ ได้รับการคัดเลือกนำเสนอผลงานทางวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง ในลักษณะการบริหารโดยใช้โครงสร้าง ซีท (SEAT Frame) ได้แก่ S- Student (นักเรียน) E – Environment(สภาพแวดล้อม) A – Activities (กิจกรรมการเรียนการสอน) และ T – Tools(เครื่องมือ) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Checklist) และปลายเปิด (Open-ended)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ ได้รับการคัดเลือกนำเสนอผลงานทางวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง ในลักษณะการบริหารโดยใช้โครงสร้าง ซีท (SEAT Frame) ได้แก่ S- Student (นักเรียน) E – Environment(สภาพแวดล้อม) A – Activities (กิจกรรมการเรียนการสอน) และ T – Tools(เครื่องมือ)ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Checklist) และปลายเปิด (Open-ended)

เครื่องมือชุดที่ 2 คือ แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง 1 ชุด แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ และข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Checklist) และปลายเปิด(Open-ended) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ ได้รับการคัดเลือกนำเสนอผลงานทางวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง ในลักษณะการบริหารโดยใช้โครงสร้าง ซีท (SEAT Frame) ได้แก่ S- Student (นักเรียน) E – Environment(สภาพแวดล้อม) A – Activities (กิจกรรมการเรียนการสอน) และ T – Tools(เครื่องมือ) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Checklist) และปลายเปิด (Open-ended)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ ได้รับการคัดเลือกนำเสนอผลงานทางวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เขตภาคกลาง ในลักษณะการบริหารโดยใช้โครงสร้าง ซีท (SEAT Frame) ได้แก่ S- Student (นักเรียน) E – Environment(สภาพแวดล้อม) A – Activities (กิจกรรมการเรียนการสอน) และ T – Tools(เครื่องมือ) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Checklist) และปลายเปิด (Open-ended)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้บริหาร โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับคัดเลือกนำเสนอผลงานทางวิชาการ เขตภาคกลาง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และรับแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์และรับคืนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอผลงานการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางประกอบความเรียง

4.2 สภาพทั่วไปของโรงเรียนวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอผลงานการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางประกอบความเรียง

4.3 สภาพการบริหารโรงเรียน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอผลงานการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางประกอบความเรียง

4.4 ปัญหาการบริหารโรงเรียน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอผลงานการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางประกอบความเรียง